

Göçmenlerin Sosyal Uyumu Üzerine Kuramsal ve Pratik Bir Çerçeve

Burcu ÖZDEMİR OCAKLI¹

Ezgi ARSLAN ÖZDEMİR²

GİRİŞ

Göç, insanlık tarihinin başından beri süregelen bir olgudur ve dünyadaki milletlerin geçmişine baktığımızda bu dinamiği görebiliriz. Geçmişte olduğu gibi bugün de göç, dünyayı şekillendiren güçlerden biridir. Son yüz yılda ise ekonomik, politik ve iklimsel sorunlar nedeniyle göçün yapısında değişiklikler meydana gelmiştir. Türkiye, bu değişimi birinci elden deneyimleyen ve etkilerini yoğun bir şekilde yaşayan ülkelerden biridir. 2011 yılında Suriye Arap Cumhuriyeti'nden Türkiye'ye kitlesel göç yaşanmış ve Türkiye'nin açık kapı politikasıyla göç alanındaki çalışmaları hız kazanmıştır. Bu ani konjonktür değişimiyle birlikte Türkiye, özellikle sosyal refah ve sosyal hizmet gibi alanlarda sosyal, kültürel, politik ve ekonomik mücadelelere girmiştir. Bu mücadelelerin yasal düzlemde sonuçları, daha önce bu alanda yasal düzenlemeye sahip olmayan Türkiye'de 2013 yılında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (YUKK) oluşturulması ve yürürlüğe girmesi ve ardından Geçici Koruma Yönetmeliği'nin (GKY) çıkarılması olarak gösterilebilir.

¹ Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet AD., ozdemirburcu@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-9027-2880

² Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet AD., ezgiarslanozdemir@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-8060-2535

sosyal entegrasyon alanlarında ana göstergeler belirlenmesi, bu göstergelere ilişkin veri toplanması, iyileştirme alanlarının tespit edilerek kanıta dayalı politika oluşturulması sosyal uyum için izlenmesi gereken meta bir politika olarak karşımıza çıkmaktadır.

SONUÇ

Bu kitap bölümünde sosyal uyum kavramıyla ilgili olarak kavramsal çerçeve çizilmiş, hem Türkiye'deki hem de dünyadaki iyi uygulamalara yer verilmiştir. Yapılan iyi uygulamalar ev sahibi ülkenin vizyonuna, kaynaklarına göre değişebileceği gibi söz konusu göçmenlerin sosyal uyum sağlama motivasyonlarına göre de değişebilmektedir. Diğer bir deyişle, göçmenlerin sosyal entegrasyonu, hem ev sahibi toplumlarının kapsayıcı yaklaşımlarına hem de göçmenlerin uygulanan politikalara tepki vermelerini kapsayan bütüncül bir süreçtir. Bu bütüncül süreç sadece kültürel değişimi ve çok kültürlü iletişimi değil; eğitim olanaklarını, sağlık ve sosyal hizmetleri, istihdam olanaklarını ve diğer çeşitli ekonomik fırsatlara erişimi de desteklemelidir. Bu sürecin medya temsili ve karar süreçlerine dâhil olma vesilesiyle görünür kılınması, verilen hakların ise hukuki olarak güvence altına alınması da bu bütüncül süreç açısından önem teşkil etmektedir. Yapılan uygulamaların da düzenli olarak izlenmesi, değerlendirilmesi ve revize edilmesi de sosyal uyum politikalarının sürekliliğinin sağlamaya katkı sunacaktır. Ev sahibi toplumun ve yönetimin çabaları kadar, göçmenlerin sosyal uyum için çaba göstermeleri de önemlidir. Göçmenlerin ev sahibi toplumlarda aktif olarak yer almaları, yerel dili öğrenmeleri ve sivil hayata katılmaları, aidiyet duygularını ve sosyal uyumu güçlendirecektir. Demografik yaşlanmaya karşı göçmenliğin alternatif olarak gösterildiği toplumlarda, sosyal uyum çalışmalarının önemi de giderek artacaktır.

KAYNAKLAR

- Ataş, Ö. (2021). *Suriyeli göçmenlerin sosyal uyum düzeyi "Gaziantep örneği"*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Avrupa Denetçiler Mahkemesi. (2018). *The Facility for Refugees in Turkey: helpful support, but improvements needed to deliver more value for money (Special Report No. 27)*. Erişim Adresi: [<https://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=47552>]. Erişim Tarihi: 13/08/2017

- Ayyıldız, A. A. (2023). *Geçici koruma altındaki Suriyeli göçmenlerin sosyal uyum ve iyilik halleri: sivil toplum örgütleri üzerinden bir değerlendirme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46(1), 5-34.
- Birleşmiş Milletler [BM]. (2018). Güvenli Kurallı ve Düzenli Göç Mutabakatı. Erişim Adresi: [<https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/files/k%C3%BCresel%20g%C3%B6%C3%A7%20mutabakat%C4%B1.pdf>]. Erişim Tarihi: 09/09/2021
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [BMMYK]. (2018). Bölgesel Mülteci Dayanıklılık Planı 2019-2020: Ülke Bölümü Türkiye. Erişim Adresi: [<https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2020/10/3RP-2019-2020-TR.pdf>]. Erişim Tarihi: 24/4/2019
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [BMMYK]. (2018). UNHCR Turkey BMMYK-MEB-YÖK-YTB İşbirliği. Erişim Adresi: [https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2019/01/09.-UNHCR-Turkey-Education-Fact-Sheet-September-2018_TR.pdf]. Erişim Tarihi: 11/1/2022
- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu [UNFPA]. (2018). BM Nüfus Fonu 3RP Bölgesel Mülteci & Dayanıklılık Planı Geçim Kaynakları ve İstihdam Verileri Analizi Raporu. Erişim Adresi: [https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/syria_programme/3rp-gecim-kaynaklar-ve-stihdam-verileri-analizi-raporu-.html]. Erişim Tarihi: 8/4/2020
- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu [UNFPA]. (2018). BM Nüfus Fonu 3RP Bölgesel Mülteci & Dayanıklılık Planı Geçim Kaynakları ve İstihdam Verileri Analizi Raporu. Erişim Adresi: [https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/syria_programme/3rp-gecim-kaynaklar-ve-stihdam-verileri-analizi-raporu-.html]. Erişim Tarihi: 8/4/2020
- Bloemraad, I., Korteweg, A., ve Yurdakul, G. (2008). Citizenship and immigration: Multiculturalism, assimilation, and challenges to the nation-state. *Annual review of sociology*, 34: 153-179.
- Buenfino, A. (2007). Integration and the question of social identity. In A. Buenfino, L. C. Byrne, J. Cruddas, R. Cuperus, J. Dijsselbloem, F. Dubet, et al. (Eds.), *Rethinking immigration and integration: a new centre-left agenda* (pp. 111–130). London: Policy Network.
- (Aktaran: Garha, N. S., & Papparuso, A. (2018). Fragmented integration and transnational networks: a case study of Indian immigration to Italy and Spain. *Genus*, 74 (1), 12.)
- Crul, M., Lelie, F., Biner, Ö., Bunar, N., Keskiner, E., Kokkali, I., ... & Shuayb, M. (2019). How the different policies and school systems affect the inclusion of Syrian refugee children in Sweden, Germany, Greece, Lebanon and Turkey. *Comparative Migration Studies*, 7(1), 1-20.
- ECRE (2022). "Not there yet: Family reunification for beneficiaries of international protection". European Council on Refugees and Exiles. <https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2023/02/Family-Reunification.pdf>
- Erdoğan, M. M. (2020). *Suriyeliler Barometresi-2019: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*. Orion Kitabevi.
- Fiske, S. T., Cuddy A. J. C. (2006). Stereotype content across cultures as a function of group status. In Guimond S. (Ed.), *Social comparison and social psychology: Understanding cognition, intergroup relations and culture* (pp. 249–263). Cambridge, England: Cambridge University Press.

- Friedkin, N.E. (2004) Social Cohesion. *Annual Review of Sociology*, 30, 409-425.
<https://doi.org/10.1146/annurev.soc.30.012703.110625>
- Geçici Koruma Yönetmeliği. (2014). T. C. Resmî Gazete, 29153, 22 Ekim 2014.
- Global Compact on Refugees. (2022). <https://globalcompactrefugees.org/>
- Good Practice Examples in Refugee Hosting in Turkey (2020). Good Practice Examples in Refugee Hosting in Turkey, Survey Report. Erişim adresi: https://igamder.org/uploads/belgeler/Report_Good%20Practice%20Examples%20in%20Refugee%20Hosting_Final_20%2002%202020.pdf
- Groenendijk, K. (2006). Family reunification as a right under community law, 8(2), 215-230.
- Harley, T., & Hobbs, H. (2020). The meaningful participation of refugees in decision-making processes: questions of law and policy. *International Journal of Refugee Law*, 32(2), 200-226.
- Hellgren, Z. (2015). Immigrant integration as a two-way process: Translating theory into practice. GRTIM Working Paper Series Number 23.
- Jansen, C. J. (1970). *Readings In the Sociology of Migration*. New York: Pergamon Press.
- McBride, M. (2015). What works to reduce prejudice and discrimination? A review of the evidence. Scottish Government.
- Murphy-Lejeune, E. (2001). *Student Mobility and Narrative in Europe: The New Strangers*. London: Routledge
- Penninx, R., ve Garcés-Mascreñas, B. (2016). The concept of integration as an analytical tool and as a policy concept. In *Integration processes and policies in Europe* (pp. 11-29). Springer, Cham.
- Schiefer, D., ve Van der Noll, J. (2017). The essentials of social cohesion: A literature review *Social Indicators Research*, 132 (2), 579-603.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2016). Türkiye Göç Raporu 2016. Erişim Adresi: [https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/files/2016_yiik_goc_raporu_haziran.pdf]. Erişim Tarihi: 16/11/2019
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2023). İstatistikler. <https://www.goc.gov.tr/#>
- Uluslararası Göç Örgütü [IOM]. (2006). IOM and Migrant Integration. Erişim Adresi: https://publications.iom.int/system/files/pdf/iom_and_migrant_integration.pdf
- Uluslararası Göç Örgütü [IOM]. (2017). Integration and Social Cohesion: Key Elements for Reaping The Benefits of Migration. Global Compact Thematic Paper | Integration and Social Cohesion. Erişim adresi: www.iom.int/sites/default/files/our_work/ODG/GCM/IOM-Thematic-Paper-Integration-and-Social-Cohesion.pdf
- UNHCR. (2020). Good practices for migrant and refugee housing in Europe. United Nations High Commissioner for Refugees .New York: The United Nations Refugee Agency.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. (2013). T. C. Resmi Gazete, 28615, 11 Nisan 2013.